

ZAJĘCIA Z DZIEĆMI Z AFAZJĄ

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział 1. Scenariusze zajęć z dziećmi z afazją z klas I–III szkoły podstawowej	5
Scenariusz 1 – Gra w kolory	5
Scenariusz 2 – Kubuś Puchatek i przyjaciele	9
Scenariusz 3 – Wróbelek Elemelek i miasteczko	14
Rozdział 2. Scenariusze zajęć z dziećmi z afazją z klas IV–VIII szkoły podstawowej	21
Scenariusz 4 – Cichy Spiderman	21
Scenariusz 5 – Więc chodź, pomaluj mój świat	27
Scenariusz 6 – Niezwykła wyprawa do lasu	34
Rozdział 3. Scenariusze zajęć z dziećmi z afazją ze szkoły ponadpodstawowej	39
Scenariusz 7 – Słowa mają moc	39
Scenariusz 8 – Nowy ja, nowy ty	47

Wstęp

Afazja jest to zaburzenie funkcji językowych, polegające na utracie zdolności do powstawania lub rozumienia mowy, albo na niemożności wyrażania słowami myśli, pomimo prawidłowego aparatu wykonawczego. Zaburzeniu często towarzyszą problemy z czytaniem i pisaniem, ponieważ są to umiejętności związane z mową.

Wyróżniamy dwa podstawowe rodzaje afazji: afazja ruchowa (motoryczna) i afazja czuciowa (sensoryczna). U osób z afazją ruchową występuje brak umiejętności tworzenia słów w narządach mowy.

Zaburzone dziecko mówi powoli i mało, jedno lub kilka słów, ze zmienną, ale nie zawsze prawidłową intonacją. W zależności od postaci zaburzenia występuje większy lub mniejszy zasób słów, pojawiają się błędy językowe, a składanie zdań zawsze wymaga dużego wysiłku. Dziecko ma trudności z powtarzaniem słów i zdań, w nazywaniu przedmiotów i związanych z nimi sytuacji, popełnia błędy w kolejności dni tygodnia, miesięcy czy liczb, szybko zapomina wypowiedziane słowa i zdania, tworzy nieprawidłowe formy gramatyczne, składniowe, występują parafazje głoskowe.

U dzieci z afazją motoryczną występować może mniejsza sprawność w zakresie motoryki małej i dużej, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, orientacji przestrzennej, zaburzenia w sferze emocjonalnej i społecznej, problemy w kontaktach z innymi osobami.

Dlatego niezwykle ważne jest jak najwcześniejsze wprowadzenie czytania i utrwalanie obrazu graficznego pisma. Należy umożliwić dzieciom wielozmysłowe poznawanie treści słów, zdań i towarzyszących im sytuacji i stwarzać sytuacje do spontanicznego wypowiedzania się. Motywowanie, nie pospieszanie, dostrzeganie wysiłku i starań to ważna rola wychowawcy, terapeuty i osób najbliższych. Udzielanie wsparcia i mądrej pomocy podczas podejmowania prób tworzenia wypowiedzi ustnych wymaga opanowania, cierpliwości i prawdziwego zaangażowania ze strony osób z otoczenia dziecka. Należy pamiętać o rozwijaniu umiejętności interpersonalnych.

Afazja ruchowa – ten typ zaburzenia uprawnia do otrzymania przez dziecko orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

W afazji czuciowej występuje trudność w rozumieniu mowy. Nieraz jest potrzeba wielu powtórzeń, aby zrozumieć treść przekazów słownych lub występuje całkowity brak zrozumienia, jak w przypadku obcego języka. U dzieci występują zaburzenia analizy i syntezy słuchowej, problemy emocjonalno-społeczne, zaburzenia zachowania i problemy w kontaktach z otoczeniem. Proste i jasne komunikaty, kierowane bezpośrednio do dziecka, z utrzymaniem kontaktu wzrokowego, proste treści w materiale pisanym to podstawowe wskazówki do pracy z dzieckiem.

Praca z uczniem z afazją wymaga od specjalistów, pedagogów i terapeutów dużego zaangażowania i cierpliwości, ponieważ jest to proces długotrwały i nieprzewidywalny co do efektów końcowych. Jednak ciężka praca daje dużą szansę na poprawienie umiejętności językowych.

Rozdział 1. Scenariusze zajęć z dziećmi z afazją z klas I–III szkoły podstawowej

Scenariusz 1	
Temat: Gra w kolory	
Cele ogólne	<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie umiejętności językowych kształtowanie umiejętności wielozmysłowego rozumienia słów i związanych z nimi pojęć usprawnianie aparatu artykulacyjnego rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi rozwijanie sprawności motorycznej wzmacnianie samooceny
Cele szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> utrwalanie prawidłowego nazewnictwa ćwiczenia narządów mowy doskonalenie motoryki dużej i małej popudzanie zmysłu wzroku, słuchu i uwagi poprawianie kondycji fizycznej dostrzeganie większych własnych możliwości
Metody i techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> rozmowa instruktaż zabawa ruchowa ćwiczenia logopedyczne naśladownictwo praca plastyczna relaksacja
Pomoce dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> bibuła w kolorach: żółtym, czerwonym, zielonym, niebieskim, czarnym (kształt kwadratu lub prostokąta, np. o wym. 10 × 20 cm; 20 × 20 cm) klej słomki chusta animacyjna dzwoneczek karta pracy nr 1: <i>Kolorowy kwiatek</i> piosenka zespołu Gawęda „Gra w kolory” piosenka „Powitanie” http://www.zabawnik.org/
Czas trwania	<ul style="list-style-type: none"> 45–60 min

Adresaci

Zajęcia przeznaczone są dla uczniów z klas I–III szkoły podstawowej z niepełnosprawnością z afazją, ale także dla dzieci w wieku przedszkolnym. Z uwagi na ograniczone możliwości językowe dzieci, zajęcia można podzielić na etapy. Należy stworzyć atmosferę bezpieczeństwa i zrozumienia. Od prowadzącego specjalisty, pedagoga zależy stopień zainteresowania i zaangażowania się dzieci podczas zajęć. Należy pamiętać, że każde dziecko lubi samodzielnie sprawdzać, doświadczać, a od nas dorosłych zależy, jakie stworzymy ku temu warunki.

Liczba uczniów podczas zajęć: 2–6 osób.

Formy pracy

- indywidualna,
- zbiorowa.

Przebieg zajęć

1. Powitanie

Nauczyciel zaprasza uczestników na środek sali i prosi, aby wszyscy przywitali się ze sobą przy słowach wiersza:

„Powitanie”, źródło: <http://www.zabawnik.org/>

Uczniowie wykonują zadanie na miarę swoich możliwości, sprawności fizycznych i umiejętności językowych.

2. Wesołe ćwiczenia

Nauczyciel mówi, że należy rozruszać aparat mowy, prezentuje ćwiczenia, a uczniowie je powtarzają:

- wdech nosem z uniesieniem rąk do góry, wydech ustami z opuszczeniem rąk na dół,
- ruchy językiem wewnątrz jamy ustnej (w lewo, w prawo, dookoła),
- ruchy językiem wysuniętym na zewnątrz (oblizywanie ust, wysuwanie do góry w stronę nosa i na dół do brody),
- mlaskanie,
- kasłanie,
- parskanie,
- ziewają i przeciągają się, udając zmęczenie po ćwiczeniach.

3. Kolory

Nauczyciel rozdaje dzieciom bibułę w kilku kolorach i mówi: *Dzisiaj pobawimy się kolorami. Sprawdźmy, czy wszyscy dostaliście takie same kolory bibuły. Czy ktoś chciałby je wymienić? Jeśli są z tym problemy, prowadzący wymienia nazwy kolorów, a zadaniem uczniów jest podniesienie bibułki w odpowiednim kolorze góry.*

Następnie dzieci kończą zdania wypowiedane przez nauczyciela i jednocześnie wskazują odpowiedni kolor bibuły:

- Słońce jest... (żółte).
- Niebo jest... (niebieskie).
- Kwiaty są w kolorze... (żółtym, czerwonym, niebieskim).
- Liście są w kolorze... (zielonym).
- Noc jest... (czarna).

4. Kolorowe latawce-dmuchawce

Nauczyciel proponuje uczniom zabawę i mówi: *Wyobraźcie sobie, że jesteście na łące. Zamieniam wasze bibułki w kolorowe latawce-dmuchawce. Niech niebo wypełni się kolorami, a na waszych buziach niech zagości uśmiech.*

Na dany znak dzieci podrzucają otrzymane kawałki bibuły w górę i dmuchają, aby nie opadły na ziemię. Czynność powtarzają kilkakrotnie. Kiedy czarna bibuła upadnie na ziemię – dzieci gwizdzą, gdy czerwona – cmokają, kiedy wszystkie są na ziemi – śmieją się z otwartymi ustami.